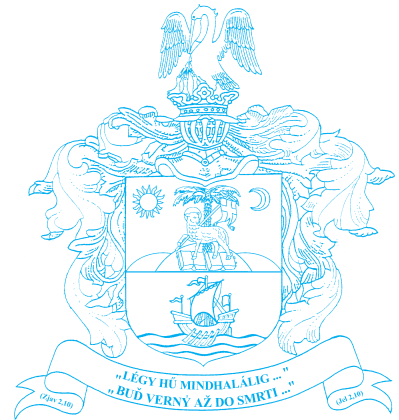

KALVÍNSKE HLASY

ÚRADNÝ ORGÁN REFORMOVANEJ KREŠŤANSKEJ
CIRKVI NA SLOVENSKU

Ročník XCI.

Číslo 1.

január 2020

Cena 0,40 €

KRÁČAŤ S JEŽIŠOM

Ježiš hovorí: „Ja som prišiel, aby mali život, a to v hojnej miere.“ (Jn 10,10 b).

Podľa židovskej tradície slávil na začiatku nového roka slávnosť. Podstatou radosti bolo to, že Pán Boh dal svojmu ľudu Zákon, ktorým riadi svoj národ. Pri tejto príležitosti chodili dookola s Tórou, čím chceli vyjadriť, aká je dobrá, užitočná a úctyhodná. Je nevyhnutná pre život. Vzhľadom na deti sa pokúšali túto dobrotu Tóry posilniť tým, že im podávali koláče namáčané v mede. Keď deti, povyrastúc, počuli výraz Zákon, hneď im prišiel na um sladko chutiaci koláč. Navzájom si priali šťastný a sladký nový rok.

Aj na začiatku tohto nového roka nám zaiste príde na um šťastie, hojnosť, spokojnosť, ak necháme slobodný priebeh svojim túžbam. Toto prosíme a očakávame od Hospodina. Ale toto sú pozemské ciele, ľudské myšlienky. Pán Boh síce neodopiera dobro človeku, z Ježišovho vyhlásenia dokonca vieme aj to, že „... On dáva vychádzať slnku nad zlými aj nad dobrými a zosiela dážď na spravodlivých aj nespravodlivých.“ (Mt 5,45). Lenže Hospodin má s tým úplne iný cieľ než človek.

Kým človek si myslí, že bude mať všetko, čo potrebuje, Pán Boh vyvodzuje skutočný život a bohatstvo z niečoho úplne iného. Keď Ježiš hovorí o živote, nevraví iba o pozemskom živote, ktorý je daný každému človeku, narodenému do tohto sveta, ale o večnom živote, ktorý človek kvôli pádu do hriechu stratil. On hovorí o tom živote, ktorého je tento náš súčasný iba chabým predobrazom. Večný život je životom, prežívaným s Bohom.

My v skutočnosti nevieme, čo je život. Lebo podstatou skutočného života je láska k Bohu a bližným. Preto dal Hospodin svojmu ľudu Desatoro svojich prikázaní. Desať Slov, ktorými vychováva, vedie svoj ľud a robí ho citlivým pre život s Ním.

Ale ako treba naozaj milovať Boha a blížneho?

V starozákonnej dobe, keď Pán Boh daroval Desatoro, povedal: „Ak teda budete pozorne počúvať môj hlas a budete zachovávať moju zmluvu, budete mojim osobným vlastníctvom medzi všetkými národmi, lebo celá zem je moja.“ (Ex 19,5). V Novom zákone Ježiš hovorí: „Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane! vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je v nebesiach.“ (Mt 7,21)

Podľa Božej vôle On formuje život, posilňuje nás a pripravuje nás na to, „aby (človek) čas, ktorý má ešte prežiť v tele, nežil už podľa ľudských žiadostí, ale podľa Božej vôle.“ – vraví apoštol Peter. (1Pt 4,2).

Vieme, že my sami to vykonať nedokážeme. Sme neschopní konať dobro, ale sme náchylní na všetko zlé. V tomto je schopný postúpiť len ten, kto stavia nie na svojej sile, ale na tej, ktorú dostal od Boha skrz Ježiša Krista. Spása, ktorú sme dostali v Ježišovi Kristovi, život, večný život je základom toho, že my môžeme, všimajúc si Boží Zákon, bežať svoj beh,

ktorý nám Pán Boh určil aj na tento nový rok. Keď si privlastníme život, ktorý nám ponúka Ježiš Kristus, spolu s ním budú na nás plynúť požehnaní, čo znamenajú hojnosť, o ktorej hovoril Ježiš. Len tak budeme spokojní, len tak budú pred nami ciele, ktoré budú slúžiť Božiemu kráľovstvu. Len tak sa dozvieme, kde je naše miesto a skutočne uvidíme, čo máme robiť v jednotlivých situáciách.

Tento rok 2020 sa opäť môže stať príležitosťou na to, aby sme sa zmocnili milosti, ponúknuť v Pánovi Ježišovi, ktorú nám núka pre pravý život, a aby sme v nej kráčali. Vykročíme teda a hľadme s dôverou na Neho, aby sme mali život a aby sme ho mali v hojnej miere.

László Fazekas

Daniela Reiche

LIST FILIPSKÝM

Môže byť aj zlá situácia na niečo dobrá? (Fil 1,12–18)

To nie je teoretická otázka, ale v nejakých obmenách sme sa už všetci takto pýtali, keď sme sa ocitli v ťažkých okolnostiach svojho života osobného, rodinného, alebo keď sme boli svedkami utrpenia niekoho iného.

Áno, môže. Takto odpovedá apoštol Pavol, keď opisuje svoju neľahkú situáciu väzňa kresťanom vo Filipis, ktorí si o neho robia starosti. „Chcem aby ste vedeli, že šíreniu evanjelia poslúžilo, čo sa deje so mnou...“ teda nielen on to vie, ale chce, aby to vedeli aj iní kresťania, ktorí budú zneistení v ťažkých situáciách, zdanlivo nezmyselného utrpenia či nespravodlivosti. Poslúžilo to šíreniu evanjelia medzi väzňami, strážcami, ktorí sa dozvedeli, že je tu niekto, kto „sedí“ pre Krista. Evanjelium sa môže šíriť možno účinnejšie práve v ťažkých okolnostiach a podmienkach, lebo práve vtedy ľudia, ktorým viera v Krista nič nehovorí, vidiac, že Kristov svedok je ochotný i „znášať škodu“ pre Ježiša Krista, môžu premýšľať a pýtať sa: Čo je zač ten Kristus, keď stojí človeku za to, aby kvôli Nemu trpel? Evanjelium predsa potrebujú počuť aj tí, ktorí sú mimo spoločenstva cirkvi, vo svete – väzni i ich strážcovia – lebo ono je mocou Božou na spasenie každému človeku, ako pripomína apoštol v liste do Korintu. Poslúžilo to i ostatným kresťanom v zbore, ktorí, vidiac príklad Pavla, boli povzbudení k odvahe nevzdať sa pri ťažkostiach a šíriť Božie slovo aj naďalej. Samozrejme, našli sa aj neprajníci, ktorí vnímali Pavla ako konkurenta a jeho ťažkosti využili, aby upozornili na seba a svoju dôležitosť v zbore. Upozorňuje, že i pri šírení evanjelia a službe v cirkvi – vtedy i dnes – môžu pôsobiť nielen čisté motívy, ale v pozadí môže byť i závišť, neúprimnosť, snaha vyniknúť nad bratom vo viere. S obdivuhodným nadhľadom, bez sebalútosti, apoštol kladie do pozornosti kresťanom pozitívnu skutočnosť, že evanjelium sa šíri, či už takými alebo onakými ľuďmi. Z toho sa teší viac ako z čohokoľvek iného. Lebo nejde predovšetkým o nás a našu dôležitosť, ale o Božie Slovo a záchranu človeka.

Kde nájsť v ťažkostiach životných okolností, narušených vzťahov ten obdivuhodný nadhľad, zdroj radosti i pozitívny pohľad na to, čo prežívame, čo sa deje? V zameraní na Krista, v evanjeliu ako prioritě môjho života, nepriamo nám cez tieto slová odkazuje apoštol Pavol. Ak je v centre môjho života Kristus, ak je v centre nášho záujmu, v spoločenstve zboru, či celej cirkvi túžba šíriť evanjelium Pána Ježiša, potom sa aj na ťažkosti môžeme učiť pozeráť a prijímať ich nielen ako neprekonateľné prekážky v živote, ale príležitosti, v ktorých i ťažké veci môžu poslúžiť k dobrému.

Môže byť aj zlá situácia na niečo dobrá? Áno, môže, odpovedá apoštol Pavol. Záleží, kde je tvoja prioritá. Ako odpovieš na túto otázku ty?

Mária Meňkyová

Kalendárium: Dobitie Granady 2. januára 1492

Dňa 2. januára v roku 1492 obsadili španielske vojská maurské mesto Granada. Obsadením Granady bola završená reconquista, čiže dobývanie španielskych a portugalských území, ktoré boli už v 8. storočí obsadené moslimskými vojskami. V najkritičejšom období zostalo pod kontrolou kresťanských veľmožov len malé územie na severe Pyrenejského polostrova. Avšak na začiatku 11. storočia ich moslimskí protivníci stratili značnú časť svojho politického a vojenského vplyvu. Vďaka tomu mohli španielski a portugalskí vládovia postupne porážať moslimské vojská a získavať územia, ktoré predtým stratili. Záverečná etapa reconquisty sa začala až v 15. storočí za vlády kráľovnej Izabely I. Kastílskej a jej manžela Ferdinanda II. Aragonského. Posledný moslimský vládca Granady Abu Abdalah Mohamed sa im vzdal a odovzdal im kľúče od mesta. Po dobytí Granady sa definitívne skončilo panstvo moslimov na území Pyrenejského polostrova.

Pavol Jašo

NOVÝ ZAČIATOK JE VĎAKA BOHU VŽDY MOŽNÝ

Začiatok nového roka je už tradične spojený s mnohými očakávaniami. Niektoré sú reálne, niektoré viac-menej iba prenášame v nádeji, že sa „to tentokrát podarí“, iné sú skôr výzvy. V každom prípade nový rok je jedným z tých hraničných okamihov v živote, ktorý inšpiruje aj najzafatejších staromilcov a vyznavačov pohodlného života začať inak. Pričom ku koloritu novoročných očakávaní patrí i to, že už vopred predpokladáme, že mnohé z nich vezmú za svoje a my sa – možno ani nie po dlhom čase – vrátíme späť do starých kolají.

Biblická zvesť však takéto schémy myslenia jednoznačne pretína a hovorí o tom, že nový začiatok je možný. Nie preto, že je v našich silách. Ani to nie je o našej odvahe a trpezlivosti. Apoštol Pavol hovorí o

novom stvorení (2Kor 5,17). A toto rozpoznanie nás upriamuje jednak na úplný začiatok všetkého a tiež na svet, ktorý je mimo našich možností. Ten, ktorý stvoril vesmír, zem a život vôbec, ktorý sme my hriechom pokazili, preformátoval v Ježišovom diele celé stvorenie. Dal možnosť nového začiatku. Všetkému. Vytvoril základ, z ktorého smieme vychádzať. On sám sa stal naplniteľom tohto života. A jeho pravosť, autenticnosť, ako aj uskutočniteľnosť garantoval svojim životom. Tento nový život sa však nedá žiť tak, že ho skopírujeme z evanjelia do nášho života. Pán Ježiš v jednom zo svojich podobienstiev hovorí o tom, že je vínnym kmeňom a my – ako veriaci – sme Jeho ratolesťami (Jn 15,5). Máme byť do Neho vstúpení, alebo – ako hovorí apoštol Pavol

– v Ňom zakorenení (Kol 2,7), či mať Jeho zmyslenie (Flp 2,5). Inými slovami povedané, s Ním sa celkom stotožniť. A to okrem iného znamená byť v tesnom spojení s Otcom ako On, rozmýšľať ako On, nastaviť svoj život na rovnaké hodnoty, ako bol nastavený Jeho život a podľa toho konať v plnej láske k Bohu a bližnému.

Zaiste, nie je to niečo, čo sa zrealizuje zo dňa na deň. Ani to nie je ideál, ktorý si máme predostrieť na Nový rok a potom k nemu vzhliadať v ďalších dňoch či mesiacoch. Je to konkrétny spôsob života pre každý jeden deň a každý nový rok. Je to výzva evanjelia na celý život. Čiže ak začal znovuzrozením, potom až po jeho dokonanie.

Ján Semjan

PROSBA KYRILLY

Priatelíte sa s časom? Zvláštna otázka, že? Sama neviem ako ho nazvať. Priateľom či nepriateľom? Niekedy je milosrdný, inokedy veľmi krutý. Zažila som oboje.

Volám sa Kyrilla, môj manžel je Andrys. Svoj život som prežila v Tomis, v dnešnej Konstanci, na juhovýchode Rumunska. Už nejaký čas ležím v hrobe. Môj dobrý manžel je stále medzi živými. To on sa postaral, aby som bola dôstojne a so všetkými poctami uložená do zeme. Ešte aj môj náhrobok zveril do umeleckých rúk, aby bol výnimočný. Dbal o to, aby sa každý zastavil a prečítal si o mne to, akým dôstojným životom som žila. Nechcel, aby sa na mňa zabudlo. Taký je môj manžel. Myslel na všetko.

Ani ja som v prejavoch lásky k môjmu mužovi nezaostávala. Milovala som ho, prejavovala všetku úctu a zachovala čistotu nášho manželstva. Náš vzťah nemal večné

trvanie. Bol nám daný na istý čas. Potom sa to skončilo. Tvrdým a neúprosným zásahom smrti. Nebola náhla. Trocha sme s tým počítali. Čo bolo horšie, bolo sledovať naše telá, ako z nich uniká život. Starli sme a čas sa nás zmocňoval. Boli sme ako kvet, ktorý rastie a bujnie do dokonalej krásy, a potom pomaly chradne a zaniká.

Čas zničil moju krásu, prácu, slávu a navždy ma oddelil od môjho manžela. Robil to veľmi pomaly, ale dôkladne. Z celého života po mne zostal iba náhrobný nápis. V ňom je ukrytá posledná túžba a prosba. Obraciam sa na vás všetkých. Povedzte, prosím, tým, ktorí o mne nepočuli, že som žila medzi vami. Pripomínajte si, prosím, moju mravnosť, čestnosť a poctivosť. Možno sa aj oni po učia a budú si vážiť to, čo im je dané. Je to iba nakrátko. Potom znova zasiahne čas. Nikto mu neunikne.

Vy, ktorí si čítate tieto riadky, ste dôkazom, že život vo vás neustále pulzuje. Aj pre vás mám jednu prosbu: dbajte o to, aby sa na vás nezabudlo. Žite tak, aby váš život bol spojený s dobrým chýrom, s vážnosťou a poctou. Nečakajte na to, kým sa o vás bude pekne hovoriť až po smrti. Stále viac som presvedčená, že žijúcim sa má prejaviť uznanie. Na nás mŕtvych sa má pamätať v dobrom a pripomínať si naše cnosti.

Ak zatúžite vidieť môj náhrobok a budete chcieť oprášiť spomienku na môj život, viete, kde ma nájdete. A možno ma tam už nenájdete. Možno na do mnou predsa zvíťazil čas a ja som upadla do zabudnutia. Kto vie?

(Werner Peek, Griechische Grabgedichte n° 281)

Andrea Korečková

RODINA ŽIJE Z LÁSKY

Bola som oslovená písať články o výchove detí. Mám vyštudovanú psychológiu, pracovala som s deťmi a sama som matkou štyroch dievčat. Priznám sa, že jedna vec je mať to našťudované, načítané a iná to reálne žiť a „zvládať“ to podľa tých rád z kníh, o ktorých viem. I napriek tomu verím, že nikdy nie je na škodu si o výchove detí čítať. Je užitočné nechať sa poznatkami z kníh inšpirovať. Diskutovať o nich s inými mamičkami a skúšať to uplatňovať vo svojej rodine, pri svojich deťoch. Ja som si začala čítať knihy o výchove po narodení mojej prvej dcéry. Rozhodla som sa aj vám písať o zaujímavostiach z týchto kníh.

Veľmi peknou knihou o výchove je: Rodina žije z lásky od Jiřiny Prekopovej. Autorka je česko - nemecká uznávaná psychologička. Poukazuje na to, aby sa rodičia vo výchove dieťaťa zjednotili na spoločných pravidlách. Tvrdí, že dieťa sa musí spoliehať na jasné, vzájomne zosúladené posolstvá oboch rodičov. Je zástančkou empatického rozprávania sa zoči-voči. Celá kniha nesie posolstvo, že rodina má fungovať ako bezpečný prístav, kde je bezvýhradná láska, ktorá sa má neustále obnovovať. Táto láska chýba v rodine, kde sa praktizujú telesné tresty, alebo sa deti trestajú odopieraním lásky (prerušenie

kontaktu, ignorácia dieťaťa). Následne sa u detí dostaví strach, poníženie, zlosť, nenávisť a túžba po pomste. Pre vzájomné vzťahy medzi rodičmi a deťmi a rodičmi navzájom je dôležité aj zmierenie sa po konflikte. Odporúča, aby dieťa bolo pri hádke medzi rodičmi prítomné ako tichý pozorovateľ, lebo sa naučí, ako sa dajú konflikty riešiť. Pre dieťa je dôležité vidieť spor a následne aj zmierenie sa rodičov po hádke, inak trpí. V knihe cituje aj biblické verše. V rodine nemá zapadnúť slnko nad našim hnevom.

Odborníčka rodičom radí, že ak chcú byť vo výchove detí úspešní, potrebujú sa sami udobriť s vlastnými rodičmi. Následne v knihe opisuje aj proces zmierenia sa

rodičov s vlastnými rodičmi. Proces zmierenia má tri kroky a prebieha v miernom stave hypnózy alebo v meditácii vedenej terapeutom. Celý proces sa deje v predstave dospelého, ktorý si vybaví iba jedného rodiča. Prvým krokom je návrat dospelého do detstva a vybavenie si bolesti, ktorú mu matka (alebo otec) spôsobili. Druhým krokom je predstavenie si matky, (otca), keď bola, (bol) nešťastná, (nešťastný). Tretím krokom je stretnutie sa s matkou, (otcom) na tom mieste, kde sa nachádza. Tu má nastať zmierenie sa a prijatie požehnaní od rodiča. Autorka tvrdí, že táto postupnosť jednotlivých krokov sa nemá zmeniť. Žiaden krok sa nemá vynechať. Proces sa musí skončiť zmierením. V procese sú dovolené aj negatívne pocity. Ak sa vyplavia na povrch, tak sa môžu skutočne premeniť na lásku.

V knihe sa mi veľmi páčil tento výrok: „Nie sme zvieratá, sme ľudia. Zostanme tak dlho spolu, kým nenájdeme riešenie a kým sa nezmierime.“ A tak spoločne hľadáme v našich rodinách riešenia, venujme čas, trpezlivosť a rozprávajme sa s našimi deťmi zoči-voči. Zmierujme sa, ak sa pohádame. Obnovujme bezvýhradnú lásku.

Jana Kovalová

RODINA A VZŤAHY |

ŽI

A máme po Vianociach. Je to také zvláštne, čakáme na ten deň dlhé týždne. Niektorí už od 25. decembra predošlého roku. A potom to príde. A odíde. Len tak. A áno, môžeme si nahovárať, ako to nie je o darčekoch, zemiakovom šaláte, 19-tich druhoch vianočných koláčikov... Ako je to o láske a pokoji, radosti a vzťahoch. Alebo si ešte povieme, že je to predsa niečo viac, lebo veď je to oslava Jeho narodenín. Je, aj nie je.

Ako môžeme vtesnať do jedného dňa všetko? Ako môžeme vedieť, že je to niečo viac, keď tomu predchádza obyčajné bohapusté šialenstvo v nákupných centrách a našich domácnostiach? Ako prežiť v pokoji tých pár dní, keď nemáme pokoj v iné dni? A ako sa vôbec dá nájsť ten Pokoj?

Asi som však mala tento môj článok začať inak. Predstaviť sa. Som... Zvyčajne som sa predstavovala takto: "Som mama. Mám 8 detí. Áno, vážne." Ale postupom času som si uvedomila, že to nie je moja identita. Je to len jej súčasť. A ja som sa za ňu často skrývala. Takže inak.

Som žena.

Žena, ktorá miluje krásu, spravodlivosť, verí v lásku, nekonečnú milosť. To som ja. A ešte viac.

Milujem ľudí v ich jedinečnosti a inakosti. Som si istá, že každý z nás má v sebe niečo výnimočné, čo stojí za objavovanie.

Milujem kreativitu. Dlhé roky som unikala do sveta tvorby, vždy som niečo tvorila, odkedy sa pamätám. Vizualne umenie

je niečo, pri čom mi stále poskoci srdce. Zo všetkých mojich projektov sa aj dnes ešte venujem móde s posolstvom. Tak totiž hovorím oblečeniu, ktoré lokálne vyrábam na Slovensku. Je to moja srdcovka, lebo je o nás ženách, ale tak trochu inak. Má pohladiť dušu, nielen telo. V každom kúsku oblečenia je ukryté jedno jediné slovíčko, ktoré hovorí o svojej novej majiteľke.

Okrem toho sa zase púšťam do grafiky, chvíľu som to nechala odležať, ale už prišiel čas ju trošku oprášiť, a tak sú na svete moje malé prvotiny v podobe motivačných printov.

Ale to, čomu venujem väčšinu svojho produktívneho času, je písanie. Píšem denne. Niečo si ľudia môžu prečítať, a niečo aj nie. Lebo je to len moje. Je to medzi mnou a Bohom. Také moje súkromné listy Bohu. Zvyknem sa s Ním aj rozprávať. Ale keďže som zistila, že písanie je môj spôsob komunikácie, tak Mu rada píšem listy. Myslím, že Mu to neprekáža. Práve naopak, je rád. Aj On má rád inakosť. Veď prečo inak by nás tvoril tak rôznych?

No ale to najviac, čo mi zabralo takmer všetok môj čas za posledných 21 rokov, boli moje deti. Všetkých osem. Dve najstaršie sú už odsťahované z domu a snažia sa žiť samostatne. A darí sa im to celkom úspešne. Takže mám doma už iba šesť detí a je to každodenná zábava. Pri nich som si postupne uvedomovala, aké dôležité je venovať pozornosť ich emocionálnym potrebám. Naplniť tie fyzické potreby je celkom

fuška, ale to nestačí. Potrebujú oveľa viac. Všetci potrebujeme viac.

Avšak, v tom všetkom sa mi stalo, že som zabudla na seba. Dnes to hodnotím ako jednu z najväčších chýb vo svojom živote. Hľadanie cesty späť k sebe bolo tou najväčšou výzvou, akej som kedy čelila. A to som toho v živote už preskákala veľa a nebolo to práve úplne jednoduché.

Celé to moje hľadanie sa začalo pred vyše 4 rokmi, v aute na diaľnici medzi Bratislavou a Prahou. Došoférovala som to na 58km pred Prahu a ďalej som sa už nedostala. Kolabovalo mi telo. Nebudem to tu rozpisovať celé, lebo je to naddho. Ale dostala som sa včas do nemocnice, poľžala som si tam, zachránili ma... No v tom aute, odstavenom na parkovisku pri diaľnici, som si myslela, že zomriem. Bolesť bola taká neznesiteľná, že už som prestávala cítiť čokoľvek. Mala som len jedinú otázku: "Bože, toto je už naozaj koniec?" A On odpovedal. Bol veľmi blízko, akoby mi zašepkal rovno do ucha. "Nie, ešte nie. Ži."

A tieto jednoduché slová prevrátili môj život naruby. A ja som sa začala učiť žiť. Ale o tom možno nabadúce. Keď si budete na tomto mieste čítať ďalšie riadky odo mňa. Niečo o tom, aké lekcie som dostala, kam ma to posunulo, čo som pochopila, čo stále nechápem a ako v tom všetkom žijem deň čo deň. Nie včera. Nie zajtra. Ale dnes.

Nika Macinská

NEVŠEDNÉ VIANOCE

Písal sa rok 1989, bol štedrý deň. Po nedávnej Nežnej revolúcii nám svitala nová nádej v slobodnú a krajšiu budúcnosť. V návale citov z týchto udalostí a nedávnych zážitkov z demonštrácií som mala ako 17 ročné dievča v ten deň pustené rádio. V Rumunsku deň predtým zvrhli a následne zatkli rumunského prezidenta - krutého tyrana Nicolaia Ceaușesca. Aj tam, rovnako ako u nás, prebiehali protesty a demonštrácie. Výsledok bol ale rozdielny – stovky mŕtvych, zranených, zatknutých. Napäto som sledovala každú novú informáciu o tom, čo sa v krajine deje. Popri správach som pri zdobení stromčeka počúvala telefonáty osamelých ľudí, väčšinou starkých, ktorí sa takto aspoň s niekým porozpráva-

li. A jeden z príbehov sa ma dotkol na celý život...

„Dobrý deň, krásne Vianoce,“ ozval sa hlas postaršej panej. „Viete,“ pokračovala, „na Vianoce som už viac rokov sama. Jediná dcéra býva ďaleko a nemám nikoho okrem nej. Tak som dnes ráno ešte zašla na nákup, aby som si uvarila za tanier kapustnice. Keď som z obchodu vychádzala, stálo tam akési dievčatko. Príbehlo ku mne, podalo mi krásne vyleštené jabĺčko a hneď odbehlo. Ostala som tam len tak stáť s tým jablkom v ruke a plakala som. To dievčatko mi svojim darom a láskavosťou darovalo sviatky, po akých som už dlho túžila. Ani som sa mu nestihla poďakovať. Ak ma, dievčatko, náhodou počúvaš, veľmi ti ďakujem...“

Starenka sa odmlčala a mne po líchach stekali slzy. Prešlo mnoho rokov, mám dospelé dcéry, no pri spomienke a písaní tohto príbehu mám slzy v očiach aj dnes.

Písal sa rok 2004. Bývala som so svojimi 3 malými dcérami v Sečovciach. Najmladšia mala práve 3 roky, najstaršia mala 7. Príbeh spred mnohých rokov sa ma opäť zmocnil. Boli Vianoce. Tak veľmi som chcela, aby niekto, kto je možno sám, mal tieto sviatky o niečo krajšie... Žili sme v skromných podmienkach, no napriek tomu sa mi podarilo nakúpiť zopár teplých párov ponožiek. Každé zvlášť som spolu s vianočným pečivom a Novým zákonom zabalila do celofánu a previazala stužkou. Obliekla som dcéry a spolu s balíčkami som ich posadila na

sánky. „Dievčatá, každá z vás má po 3 balíčky. Môžete ich darovať, komu chcete,“ povedala som a vyrozprávala som im príbeh spred mnohých rokov. Deti si vybrali dlho a poctivo. Občas niektorá vstala zo saní, aby sa s balíčkom k niekomu rozbehla a popriala krásne sviatky. Ľudia

boli prekvapení a s dojatím ďakovali. Boli to čarovné Vianoce. Nedávno si na ne jedna z mojich dcér spomenula a povedala mi: „Mamka, ten deň na sánkach bol jeden z najkrajších v mojom živote! ...

Píše sa rok 2019 a opäť sú Vianoce. Aj dnes sa ma dotýka príbeh dievčatka s

jablkom. Preto ešte predtým, ako si spolu doma sadneme k sviatočnému stolu, radi by sme rozdali zopár „jablčok“, aby aspoň na Vianoce, keď prišiel na svet ten najväčší Dar, nikto nebol sám.

Monika Demeterová

FILM A KNIHA |

PAOLO GIORDANO: POŽIERAČI NEBA

Po každej autorovej knihe si hovorím, že už nemôže prísť nič lepšie...a stále príde. Kvôli tejto knihe som 2 noci nespala a cez deň nemyslela takmer na nič iné, len na to, čo sa bude diať ďalej. Príbeh troch bratov a ich kamarátky Teresy sa začína v jedno horúce leto na talianskom vidieku. V knihe som sa "prečítala" od ich tínedžerských rokov až do ich dospelosti. Celá kniha je plná zvrátov, neočakávaných situácií a poukazuje na nevyhnutnosť náboženstva a otvorených rozhovorov v rodinách s našimi najbližšími. Otvorene rieši aj otázku sexu, závisť, túžby po bábätku a aj ekológiu. Ak sa vám obsah pozdáva, nech Vás neodradí ani jej 400 strán...uvarť si dobrý čaj, pripravte obľúbenú deku a nechajte sa nimi unášať.

Zuzana Gašparová

OSTROV

Film sa začína v čase 2. svetovej vojny, ale kto očakáva vojnovú drámu, bude veľmi sklamaný. Hlavná postava sa volá Anatolij. Pracuje ako kurič na lodi, ktorú obsadia nepriatelia. Prezradí úkryt svojho kapitána a ako výmenu za záchranu vlastného života je prinútený zastreliť ho. Presúvame sa o niekoľko rokov neskôr. Anatolij žije v pravoslávnom kláštore, ktorý sa nachádza na ostrove. Aj tu pracuje ako kurič. Prebýva v špinavej a neúctnej kotolni. Svojím správaním pohoršuje niektorých členov kláštora. Za jeho buričským a bláznivým správaním sa ukrýva niečo hlbšie. Pripomína novodobého Jána Krstiteľa. Anatolija vyhľadávajú rôzni ľudia, aby im pomohol. Nezištne a neraz aj v prestrojení pomáha, ale odmieta pocty a vďaky. Pozornosť upriamuje na Boha. Okrem toho sledujeme jeho vzťah s ďal-

ším mníchom, ktorý ho nemá rád. Ozaj, viete, prečo Kain zabil Ábela? Aj predstavený kláštora vďaka Anatolijovi nachádza cestu späť k pravým hodnotám. Sledujeme Anatolijov zápas s vlastnou hriechnosťou. To, čo spravil pred rokmi, ho stále trápi. Nájde nakoniec pokoj v duši? Film má pomalšie tempo, ale nenudí. Odporúčam pozrieť si ho s viacerými ľuďmi. Preto, aby ste sa po filme mohli podeliť o svoje dojmy, resp. otázky. Je to film, ktorý sa oplatí vidieť viackrát. Po druhom pozretí si možno všimnete aj detaily, ktoré ste najprv prehliadli. Po záverečných tituloch určite budete premýšľať nad životom a vierou, významom a silou modlitby, láskou a pokorou, pokáním a odpustením. Len si tento film netreba pomyliť s americkým filmom.

Miroslav Koval

SLUŽBA S POKOROU A RADOSŤOU

Klára Faťolová sa narodila 12. 8. 1952, v Hrani. Vyrastala v Hrani, kde prežila svoje detstvo a patrila tam do Reformovaného kresťanského zboru. Spolu s manželom Milanom vychovala dve dcéry Nikoletu a Kláru, ktoré sú úspešné, vysokoškolsky vzdelané a na ktoré sú veľmi hrdí a šťastní, že ich majú. Tešia sa aj z jedného vnúčika, Jakubka, ktorého ľúbia z celého srdca.

Dlhé roky ste presbyterkou v Reformovanom kresťanskom cirkevnom zbore v Trebišove. Odkedy ste presbyterkou a ako spomínate na začiatky svojej presbyterskej služby?

Keď sa konali v Trebišove prvé presbyterské voľby, odmietla som kandidatúru na presbyterku z dôvodu veľkej pracovnej vyťaženia. Neskôr som to veľmi ľutovala, bolo mi smutno, trápila som sa, že som odmietla prácu pre Pána Boha. Prišli ďalšie voľby v marci roku 2002, bola som znovu zborom navrhnutá za presbyterku. Uľavilo sa mi, že ma Pán Boh znova pozerá pracovať na Jeho vinici. Odtvtedy slúžim s pokorou, radosťou, oddanosťou v našom zbore. Začiatky boli ťažké. Bohoslužby sa konali v jedálni ZŠ M. R. Štefánika. Nemali sme vlastné priestory, preto sme sa intenzívne pripravovali na nadobudnutie vlastnej modlitebne. Časom, keď sa dostavili výsledky nášho snaženia, že sme ďakovali Pánu Bohu, sme sa úprimne tešili. Mňa to povzbudzovalo do ďalšej práce.

Vzácnu a veľmi ťažkú úlohu pokladníčky ste prevzali po sestre Anne Ďurišovej, ktorá nás predišla na večnosť. Mali sme našu sestru pokladníčku Aničku veľmi radi, vy ste s ňou veľmi úzko spolupracovali. Ako si na ňu spomínate?

Sestra Anička Ďurišová bola úžasná žena, vynikajúca kamarátka, spoľahlivá pokladníčka. Veľmi sme si rozumeli, dobre sa mi s ňou pracovalo. Som vďačná Pánu Bohu, že som ju mohla spoznať. Často na ňu spomínam. Pán Boh ju povolal náhle v predvianočnom období. Zostane navždy v mojich spomienkach.

Ja si spomínam, že vždy, keď sme mali ísť na nejaké stretnutie, vtípne poznamenala: „Zajtra všetci cvičky a kroj a ideme!“ Alebo zvykla veľmi múdro hovoriť: „Kto chce, hľadá spôsob a nie výhovorky.“ Robiť pokladníka je veľmi zodpovedná a tak trochu nevďačná úloha, ale vy ju vykonávate s úplným poko-

jom. Nikdy ste sa na nič nestožovali. Je vidieť, že vás to baví. Úprimne vás za to obdivujem.

Je pravda, že práca pokladníka je zodpovedná a možno aj trochu nevďačná úloha. Ja ju beriem ako prácu pre Pána Boha. Verím, že mi Pán Boh pomáha a s Jeho pomocou ju zvládnem. Dokiaľ mi Pán BOH dá zdravie, silu a schopnosti a zbor bude potrebovať moju prácu pokladníčky, rada budem slúžiť.

Aj napriek všetkému, čím v osobnom živote prechádzate, stále máte veľa síl rozdávať okolo seba radosť. Vždy, keď Vás stretnem, máte dobrú náladu, ani náznak zatrpknutosti, verím, že tak vo Vašom živote pôsobí Pán Boh. Každé ráno v nedeľu prichádzate skôr, polievate kvety, rozsvetujete svetlá, zametáte a dokončujete posledné prípravy pred bohoslužbami. Ako to vnímate vy?

„Neboj sa, lebo som Ťa vykúpil, povolal som Ťa mojim menom, môj si ty. Iz 43,1“ Čoho sa mám báť, keď do života prichádzajú skúšky? Veď mám také úžasné uistenie, že sa nemám báť, lebo som v rukách Najvyššieho. Operácia, ktorú som nedávno podstúpila, nedopadla dobre. Snažím sa s tým zmieriť, hoci mi je horšie ako pred operáciou. Snažím sa odovzdať do Božích rúk a veriť, že reoperácia dopadne lepšie. Nech sa aj pri mne deje Božia vôľa a nie moja. Verím, že ma Pán Boh neopustí.

S láskou spomínam aj na vašu drahú mamku Žofiu Ješovú, na jej úprimnú vieru a obetavý život. Bola to vzácna žena. Pravdepodobne vás ako prvá viedla po ceste viery, nádeje a lásky. Kto každý vás potom ešte ovplyvnil počas vášho detstva a dospievania?

Samozrejme, prvé modlitby ma naučila moja mamka. Vo viere v Boha ma viedli obaja rodičia. Celá rodina sme navštevovali nedeľné bohoslužby doobeda aj poobede. Na hodinách náboženstva a konfirmačnej prípravy moju vieru formoval pán farár Zoltán Erdelyi. Je to na veľkú škodu, že sa u nás nekonali biblické hodiny, ani žiadne mládežnícke aktivity. Moja viera bola vlažná. Pri čítaní Božieho Slova mi často chýbalo vysvetlenie, aby som ho pochopila. Môžem povedať, že moja viera začala rásť a stále rastie a zdokonaľuje sa až odtvtedy, keď do nášho zboru prišla pani farárka Janette Knežová. Vďaka Bohu za jej poučné, oslovujúce kázne, za výklad Božieho Slova na biblických hodinách,

aj za seniorátne biblické hodiny, ktoré sa konajú raz v mesiaci v našom zbore. Už viac ako 11 rokov s manželom každé ráno o 7:00 začíname rannú pobožnosť. Spolu čítame Bibliu, výklady k nej, spolu sa modlíme ráno aj pred spaním. Som vďačná Pánu Bohu za neho, že je ochotný so mnou zdieľať čas nad Božím Slovom. Verím, že aj takto sa zdokonaľuje a rastie jeho viera.

V Trebišovskom zbore ste od jeho počiatkov. Ako ste prežívali roky, keď v Trebišove zbor neexistoval? Kam ste chodievali, keď boli vaše deti malé?

V Trebišove dlhé roky reformovaný zbor chýbal. Zanikol v roku 1739 po veľkej morovej epidémii. Chodili sme do kostola do Hrane, ja aj moje dcéry. Náboženstvo aj konfirmačnú prípravu absolvovali v Hrani. Bolo to ťažké obdobie a hlavne v zime. Od jari do jesene to bolo ešte dobré, lebo sme chodili k rodičom na víkendy, aby sme mohli pomáhať s prácou v záhrade. V zime sme vstávali o 6, pretože 6:45 išiel autobus, o 8:00 sa začínalo náboženstvo, potom aj konfirmačná príprava. To už moje dcéry zvládali horšie. Vstávali s plačom, ale museli. Časom si na to zvykli, ale dodnes mi vyčítajú, že som ich nútila. Žiaľ, v tom čase v Hrani neboli detské besiedky, nekonali sa letné biblické tábory, určite by to viac posilňovalo ich vieru. Každý deň v modlitbách zápasím za ich návrat ku Pánovi, aby im dal do srdca túžbu po jeho poznávaní. Aby sa vrátili k svojmu nebeskému Otcovi a prijali Ježiša ako svojho Spasiteľa, Vykupiteľa a Záchrancu.

Je isté, že vznik zboru bol pre vás obrovskou radosťou.

Opätovné ustanovenie zboru v Trebišove bolo v roku 1997, ako dcérocirkevný zbor, patriaci k Milhostovu. Od 27. 9. 2000 už bol ustanovený matkocirkevný zbor. Bola to pre nás veľká radosť. Pán Boh na nás nezabudol. Vďaka Jeho pomoci sa splnila túžba veriacich po dlhých rokoch mať vlastný zbor. Obrovská radosť pre nás bola, keď v januári 2003 bol odkúpený rodinný dom, ktorý bol upravený na modlitebňu, farský úrad a byt farárky. Zborový dom sa postupne zveľaduje, prerába a upravuje, z toho majú všetci veriaci zboru radosť. Vďaka Pánu Bohu za Jeho neustálu pomoc pri našej práci.

Janette Knežová

UZNESENIA Z 35. ZASADNUTIA SYNODNEJ RADY

- Synodná rada schvaľuje zápisnicu z 34. zasadnutia.
- Synodná rada berie na vedomie, že duchovná z Tekovského Hrádku Vilma Demeter dňa 31. decembra 2019 končí svoju aktívnu duchovenskú službu zo zdravotných dôvodov.
- Synodná rada predloží Právnej komisii návrh Ústredia diakonie Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku vzhľadom na novelizáciu Zákona našej cirkvi č. 1/2003 o Diakonickej službe.
- Synodná rada prideluje štatút kandidáta na duchovného pre Krisztiána Gyurányiho.
- Synodná rada prideluje štatút kandidáta na duchovného Eszter Koncz. Synodná rada prideluje štatút kandidáta na duchovného pre Jenó Attilu Almásiho. Synodná rada prisudzuje štatút kandidáta na duchovného pre Sándora Darázsa. (zdržali sa: 2).
- Synodná rada berie na vedomie, že duchovný z Bratislavy Imre Peres s účinnosťou od 31. októbra 2019 odchádza do dôchodku a končí aktívnu duchovenskú službu.
- Synodná rada berie na vedomie, že duchovná zo Silickej Jablonice s účinnosťou od 31. októbra 2019 odchádza do dôchodku a končí svoju aktívnu duchovenskú službu.
- Synodná rada na odporúčanie Seniorátneho valného zhromaždenia Bratislavského reformovaného seniorátu na základe ods. (2) § 42 Zákona č. 1/2005 o Duchovenskej službe ponecháva na ďalších 5 rokov v platnosti duchovenskú kvalifikáciu Andrey Fekete, rod. Tóth z Okoča. (zdržal sa: 1).
- Synodná rada berie na vedomie hlásenie Komisie pre duchovenskú kvalifikáciu o tom, že Barbara Hrubovská a Samuel Knežo absolvovali dňa 30. novembra 2019 I. skúšku duchovenskej spôsobilosti.
- Synodná rada s účinnosťou od 15. decembra 2019 Barbaru Hrubovskú zamestná ako kaplánu a súčasne ju ako kaplánu ku vysiela do služby do Reformovaného cirkevného zboru Ždaňa. Dozerajúci duchovný je zástupca biskupa Ján Semjan.
- Synodná rada poveruje biskupa Lászlóa Fazekasa, aby na rokovaní najvyšších predstaviteľov cirkví opäť inicioval diskusiu o tom, aby sa cirkevné školy dostali mimo Zákona č.
- 61/2015 o Všeobecnom vzdelávaní, čo je pre ne nevýhodné.
- Synodná rada poveruje Právnu komisiu, aby po porade s Valným zhromaždením Rady pre všeobecné vzdelávanie pripravila novelizáciu Zákona č. 1/2000.
- Synodná rada hľadá možnosť, aby v budúcnosti mohla zriadiť Komisiu pre všeobecné vzdelávanie aspoň s 1 pracovníkom zamestnaným na celý pracovný úväzok.
- Synodná rada berie na vedomie, že senior Bratislavského reformovaného seniorátu na dobu 1. novembra-31. decembra 2019 vymenoval za zastupujúceho duchovného do Reformovaného cirkevného zboru Klúčovec duchovného Gyorgya Suhayho.
- Synodná rada berie na vedomie, že senior Bratislavského reformovaného seniorátu Alfréd Somogyi s účinnosťou od 15. novembra 2019 na dobu neurčitú vymenoval za zastupujúcu duchovnú do Reformovaného cirkevného zboru Orechová Potôň pridelenú duchovnú z Dunajskej Stredy Klaudiu Takács.
- Synodná rada berie na vedomie, že senior Bratislavského reformovaného seniorátu Alfréd Somogyi s účinnosťou od 1. januára 2020 na dobu neurčitú vymenoval za zastupujúceho duchovného do Reformovaného cirkevného zboru Klúčovec duchovného z Čičova Attilu Lévaiho, ktorému pri vykonávaní duchovenských služieb bude pomáhať pridelená duchovná z Čičova Judit Bognár.
- Synodná rada schvaľuje informáciu riaditeľky Gymnázia Mihály Tompu Reformovanej kresťanskej cirkvi o výchovno-vzdelávacej činnosti, o jej výsledkoch a podmienkach v školskom roku 2018/2019. Synodná rada vyjadruje vďačnosť Rade školy Gymnázia Mihály Tompu, riaditeľke a pedagogickému kolektívu za požehnanú prácu, ktorú vykonali v uplynulom školskom roku.
- Synodná rada berie na vedomie, že senior Tekovského reformovaného seniorátu Gyula Kassai s účinnosťou od 11. novembra 2019 na dobu neurčitú vymenoval za duchovnú do Reformovaného cirkevného zboru Tekovský Hrádok zastupujúcu duchovnú z Kalnej nad Hronom Zsuzsannu Szatmáry.
- Synodná rada v súlade so Zákonom č. 1/2003 o Diakonickej službe s účinnosťou od 1. októbra 2019 menuje za riaditeľku Ústredia diakonie Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku Henriettu Ibos.
- Synodná rada ustanovuje duchovnú Angeliku Veszelovszky do kaplánskej služby do Reformovaného cirkevného zboru Opatovský Sokolec s účinnosťou od 1. decembra. Jej dozerajúcim duchovným je senior Dr. Alfréd Somogyi.
- Synodná rada berie na vedomie, že seniorka Michalovského reformovaného seniorátu Erika Dékányová s účinnosťou od 17. októbra 2019 za zastupujúceho duchovného v Reformovanom cirkevnom zbore Jenkovce menovala duchovného Petra Korpu.
- Synodná rada berie na vedomie, že seniorka Michalovského reformovaného seniorátu Erika Dékányová s účinnosťou od 17. októbra 2019 menovala za zastupujúceho duchovného do Reformovaného cirkevného zboru Blatná Polianka Petra Korpu.
- Synodná rada berie na vedomie, že senior Abovsko-turnianskeho reformovaného seniorátu Zoltán Orémus s účinnosťou od 1. novembra 2019 na dobu neurčitú menoval za zastupujúceho duchovného do Reformovaného cirkevného zboru Silická Jablonica duchovného z Hrušova Jánosa Molnára.
- Synodná rada zvoláva ustanovujúce zasadnutie Generálnej komisie na 25. januára 2020.

Účasť našich predstaviteľov na rôznych podujatiach

- Bratislavský cirkevný zbor, ktorý je jeden z najvýznamnejších cirkevných zborov našej cirkvi, v roku 2019 zvolil nových duchovných, totiž tam slúžiaci duchovný dr. Imre Peres odišiel do dôchodku, a jeho manželka sa dostala do štatútu pridelennej duchovnej. Inštalácia novozvolených duchovných dr. Zsolta Buzu a jeho manželky Aranky Buza, rod. Bodnár sa konala 1. decembra 2019, kde Božie Slovo kázal László Fazekas, biskup našej cirkvi, a inštaláciu vykonal dr. Alfréd Somogyi, senior Bratislavského reformovateľného seniorátu.
- V Bratislave 3. decembra v centre Evanjelickej cirkvi a. v. zasadalo vedenie Ekumenickej rady cirkví v Slovenskej republike. Rokovalo sa o programe ekumenickej bohoslužby, ktorá sa uskutoční 19. januára 2020, a financovaní Ekumenickej rady, o termínoch nasledujúcich rokovaní a možnom protestovaní proti metodike určovania počtu žiakov v jednotlivých triedach cirkevných škôl.
- Biskup László Fazekas dňa 9. decembra 2019 na pozvanie izraelského veľvyslanca Slovenskej republiky reprezentoval našu cirkev na sviatku Chanuka.
- Dňa 17. decembra 2019 sa na pozvanie Jánosa Ádera, prezidenta Maďarska, biskup našej cirkvi László Fazekas zúčastnil v Sándor-palota v Budapešti na adventnom stretnutí, usporiadanom pre predstaviteľov historických cirkví, žijúcich na odtrhnutých územiach. Na podujatí sa okrem prezidenta zúčastnil premiér Viktor Orbán, László Kóvér, predseda Parlamentu, Zsolt Semjén zástupca premiéra a János Árpád Potápi, štátny tajomník zodpovedný za národnú politiku.
- Dňa 22. decembra 2019 cirkevné zbory Malých Trakan, Čiernej nad Tisou a Čiernej obce pri príležitosti 100. výročia narodenia a 25. výročia smrti niekdajšieho seniora - duchovného Istvána Kúna usporiadali bohoslužbu, kde Božie Slovo kázal biskup László Fazekas. Na podujatí sa zúčastnili členovia spomínajúcej rodiny.

Deň otvorených dverí na Univerzite J. Selyeho sa uskutoční 14. februára 2020 od 9:00 hod. v Komárne, ul. Hradná 2. Záujemcovia môžu získať podrobné informácie o študijných možnostiach na Univerzite J. Selyeho, ako aj na Reformovanej teologickej fakulte UJS. Pracovníci dekanátu, Študijného oddelenia, resp. vedúci a vyučujúci jednotlivých katedier uvedú (upresnia) aj študijné ponuky.

Oznam

- Opäť pripravujeme cestu do Svätej zeme, o ktorej sa už nebudem rozpisovať. Každý, kto po nej túži, môže ma kontaktovať na nižšie uvedenej adrese.
- Termín je od 1. do 8. mája 2020.
- Cena je 810,- eur + 120-150,- USD.
- Kontakt: Erika Domonkošová, Na záhumní 17, 040 15 Košice V. 055/6841596, 0903/914964, 0917/350174 domonkosovaerika@gmail.com

Vďačnosť za obetavú prácu na Pánovej vinici

Prvá adventná nedeľa bola v cirkevnom zbore Vyšný Čaj výnimočná. Nielen tým, že sa konala rodinná bohoslužba, na ktorej sa k veľkým i malým prihovril brat senior Juraj Brecko. Jeho svedectvo bolo pútavým rozprávaním podobenstva o talentoch na základe Mt 25. Vhodným svedectvom tohto podobenstva je aj to, ako svoje talenty využili brat kurátor Štefan Póč a brat presbyter František Okoš v tomto zbore. Práve táto nedeľa bola veľkým podakovaním za ich službu a prácu, ktorú pre zbor vykonávajú vo svojich funkciách už 24 rokov. Sestra farárka Andrea Korečková sa k prítomným bratom prihovrila a vyzdvihla, čo všetko pre tento zbor a pre ňu osobne urobili. Hoci sa volebné obdobie ešte neskončilo, ich 6-ročná služba v tomto volebnom období bola naplnená. Pokročilý vek a starosti so zdravím im už nedovolia vykonávať túto službu na 100 percent, ako boli zvyknutí. Nech im Pán Boh dá silu do ďalších dní a odplati bohato za ich prácu na vinici Pánovej. Po bohoslužbe sme sa všetci presunuli do zborového domu, kde spoločenstvo pokračovalo na spoločnom hode lásky.

Silvia Krajnaková

KALVÍNSKE HLASY

Úradný orgán Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku. Adresa vydávateľa:

Jókaiho 34, 945 01 Komárno.

IČO: 00179191.

Vychádza mesačne.

Šefredaktor: László Fazekas

Redaktori: Éva Fritz Beke, Janette Knežová (knezovajnette@gmail.com)

Preklad a jazyková korektúra:

Erika Domonkošová

Predplatné prijíma každý reformovaný farský úrad i redakcia.

Predplatné na jeden (kalendárny) rok: 4,80 eur.

Distribúciu vykonáva redakcia:

Jókaiho 34, 945 01 Komárno

E-mail: ksz90kh@gmail.com

Telefón: 035/3212 106

Redakcia došlé rukopisy nearchivuje a nevracia, vyhradzuje si právo na ich odbornú úpravu.

Uzávierka je 15. dňa v mesiaci.

Tlačiarenska príprava: László Szarvas

Tlač: Valeur spol. s.r.o.

ISSN: 1335-3713

Evidenčné číslo: EV 3627/09